

Комунікаційна політика Європейського Союзу в цифрову добу

*Карпчук Наталія Петрівна, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри міжнародної інформації
факультету міжнародних відносин,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
(м. Луцьк).
Контактний телефон: 097 494 31 83*

Комунікаційна політика Європейського Союзу – це перспективний напрям дій ЄС, що спирається на обґрунтовану стратегію використання системи комунікаційних засобів для підвищення іміджу і репутації ЄС та ефективності євроінтеграційного процесу. Вона не регулюється окремими положеннями договорів, але бере початок із зобов'язань ЄС пояснювати його функціонування та політику. Правові засади сучасної комунікаційної політики ЄС ґрунтуються на міжнародних нормативно-правових документах, що визначають права громадян на отримання інформації, а також на Міжінституційній декларації 1993 р. з демократії, транспарентності та субсидіарності¹.

Основні напрями сучасної комунікаційної політики ЄС визначаються ЄК та передбачені оновленою Лісабонською стратегією, що обумовило реорганізацію структур ЄС, які відповідають за розробку і реалізацію комунікаційної політики. З 2004 р. Комісія прийняла цілу низку документів, мета яких – залучити громадян до широкомасштабних обговорень з питань Європейського Союзу, що поступово сприяє покращенню комунікації між інституціями ЄС та громадянами².

План Дій покращення комунікації ЄС 2005 р.³ визначив стратегічні принципи комунікації: *слухання*, бо комунікація це діалог і громадяни Європи хочуть, щоб їх почули та щоб їхня активна участь вплинула на політику ЄС;

¹ An inter-institutional declaration on democracy, transparency and subsidiarity [Electronic resource] – Available at : http://aei.pitt.edu/1801/01/democracy_declaration_1993.pdf.

² Карпчук Н.П. ЄС на шляху від інформаційної до комунікаційної політики. / Н.П. Карпчук. // Актуальні проблеми формування та розвитку європейського інформаційного простору: колективна монографія [Текст]. – Луцьк : ВМА «Терен», 2012. – С. 50-91.

³ Action Plan to improve communicating Europe by the Commission [Electronic resource] – Available at : http://ec.europa.eu/dgs/communication/pdf/communication_com_en.pdf.

комунікація: громадян слід інформувати в доступній формі про вплив політик та діяльності ЄС на їх повсякденне життя; *зв'язок з громадянами на локальному рівні*: уся діяльність ЄС повинна орієнтуватися на вирішення демографічних, національних та локальних проблем через канали, яким громадяни надають перевагу, та мовою, яку вони розуміють.

8 червня 2001 р. Європейська комісія представила документ «Електронна Комісія»⁴, у якому визначаються три основні напрями діяльності Комісії в аспекті електронного управління: модернізація внутрішнього управління, ефективніша комунікація з зовнішніми партнерами, кращі публічні послуги громадянам та бізнесу (розвиток сайту EUROPA). 6 липня 2001 р. оприлюднено документ «ЄВРОПА 2-ої генерації»⁵, який визначає обов'язки окремих департаментів Комісії, зокрема ГД преси, ГД з інформатики; Офісу публікацій ЄС; зобов'язує департаменти постачати матеріали сайту EUROPA.

Біла книга з європейського управління⁶ від 25 липня 2001 р. наголошує на необхідності створення транснаціонального «простору», де громадяни з різних країн могли б обговорювати те, що вони вважають найважливішими викликами для Європи. У листопаді 2006 р. Комісія приймає стратегічні рамки (Електронна Комісія 2006-2010)⁷, мета яких – стати першокласною електронною адміністрацією та покращити ефективність та прозорість через найкраще використання інформаційно-комунікаційних технологій.

У грудні 2007 р. Комісія представила стратегію «Комунікація про Європу через Інтернет. Залучення громадян»⁸ як продовження стратегії «Комунікація з

⁴ Memorandum to the Commission. Towards the e-Commission : Implementation Strategy 2001- 2005. [Electronic resource] – Available at : http://ec.europa.eu/dgs/informatics/ecommm/doc/sec_2001_0924_en.pdf.

⁵ Towards the e-Commission. EUROPA 2nd Generation. Advanced Web Services to Citizens, Business and Other Professional Users. [Electronic resource] – Available at : http://ec.europa.eu/dgs/communication/pdf/e2g_en.pdf.

⁶ The White Paper on European Governance. [Electronic resource]. - Available at : http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0428en01.pdf.

⁷ e-Commission 2006-2010: enabling efficiency and transparency. [Electronic resource]. - Available at : http://ec.europa.eu/dgs/informatics/ecommm/doc/ecommm-2006-2010_cs_en_v414_postcis.pdf.

⁸ Communicating about Europe via the Internet. Engaging the citizens. [Electronic resource]. - Available at : http://ec.europa.eu/dgs/communication/pdf/internet-strategy_en.pdf.

Європою в партнерстві» (жовтень 2007 р.)⁹. У документі наголошується, що Інтернет може допомогти інституціям ЄС зрозуміти громадську думку через підтримку справді європейських публічних дебатів, де жителі різних країн, які усвідомлюють себе громадянами ЄС, відкрито в он-лайн режимі обговорюють спільні теми. Інтернет перетворюється суто з джерела інформації у засіб двосторонньої комунікації та взаємодії. Інформаційні веб-сайти та засоби електронної пошти втрачають привабливість через свою статичність. Найуспішнішими стають ті веб-сайти, які пропонують максимальну участь та інтерактивність (відомі як «Web 2.0»).

Уряди залучаються до двосторонньої Інтернет-комунікації як форми прямої демократії. Доповідь Комісії про електронну участь (2007 р.)¹⁰ показує, що держави-члени ЄС підхопили ініціативу залучення громадян у процеси прийняття рішень. На місцевому рівні громадянам надається можливість висловитися протягом он-лайн консультацій та взаємодії. Інтернет змінює також соціальне та медійне середовище, в якому діють уряди. Він стає потужним засобом поширення інформації та точок зору громадян та зацікавлених груп, сприяє обізнаності та організації акцій та тиску на тих, хто приймає рішення. Існує навіть думка, що референдум щодо Конституції ЄС у Франції був провальним, бо в Інтернеті не було обговорення.

Багато політичних партій усвідомлюють, що нехтувати Інтернетом неможливо, особливо коли йдеться про зв'язки з громадськістю, проведення кампаній, формування політичного порядку денного та громадської думки. Політики створюють власні блоги та прямо взаємодіють із спільнотою. Усі комісари ЄС мають свої сторінки. Інтернет стає альтернативним засобом висловитися для журналістів, які мають можливість звертатися до широкої аудиторії, не зазнаючи редакторської цензури. Наприклад, для багатьох журналістів, акредитованих в Брюсселі, Інтернет є додатковим «виходом», бо ЗМІ, на які вони працюють, надають обмежений простір для питань, що

⁹ Communicating Europe in Partnership 2007. [Electronic resource]. – Available at : http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2007/com2007_0568en01.pdf.

¹⁰ E-participation. Work Programme 2007. [Electronic resource]. – Available at : http://www.unic.pt/images/stories/publicacoes/eparticipation_workpgm.pdf.

стосуються ЄС. Журналістські блоги та веб-сайти політичних новин сприяють медіа плюралізму.

EUROPA¹¹ – веб-портал ЄС, яким керує Європейська комісія (ГД з комунікації) у координації з усіма інституціями ЄС. Сайт Еурога почав діяти у лютому 1995 р. з нагоди зустрічі міністрів Великої 7 з питань інформаційного суспільства, яка була організована Комісією у Брюсселі. Хоча з самого початку сайт був створений саме для цієї події, проте швидко розширився, бо ЄК вирішила перетворити його в корисне джерело інформації для всіх, яке б спеціалізувалося на питаннях Договорів ЄС та роботі інституцій Союзу. Сьогодні статистичні дані свідчать про 165 млн переглядів сторінок щомісяця.

Еурога пропонує широкий спектр інформації з європейської інтеграції щодо цілей ЄС, політик та інституційних заходів. Портал створений так, щоб надати якомога легший доступ для якомога більшої кількості користувачів, задовольнивши вимоги відкритості інституцій ЄС. Наголос робиться на доступі до інформації не лише неповносправних людей (для скорочення цифрового розподілу), а й подачі інформації якомога більшою кількістю мов ЄС. Мета домашніх сторінок – допомогти пересічним користувачам знайти офіційну інформацію про ЄС та послуги на веб-сайті та надати інформацію про діяльність ЄС.

Генеральний директорат з комунікації має пряму відповідальність за головні сторінки Еурога, зокрема за домашню сторінку, сайти загальної інформації, на які можна прямо зайти з Еурога, за домашню сторінку Комісії, за загальну координацію сайтів Генеральних директоратів та служб Комісії. Кожна інституція, ГД чи служба несуть власну відповідальність за індивідуальний стиль та контент своїх сайтів. Перевагами такого децентралізованого управління є те, що контент поповнюється та поновлюється швидше і ближче до зацікавленого джерела, що суттєво покращує точність матеріалу. На регулярній основі проводяться інституційні зустрічі, на яких обговорюється розробка головних сторінок та присутність ЄС в інформаційному просторі.

¹¹ EUROPA. [Electronic resource]. – Available at : http://ec.europa.eu/ipg/basics/europa/index_en.htm.

Оптимальна координація досягається через дотримання трьох базових принципів: 1) стратегічне планування політики сайту, яке здійснюється представниками Генеральних Директоратів та інституцій; 2) щоденна координація роботи Підрозділом інформації та комунікації; 3) розподіл ролей в управлінні, який залежить від веб-команди ГД і / чи від організації сайту.

План Дій покращення комунікації ЄС 2005 р. запровадив посаду редактора веб-сайту Еуропа, щоб забезпечити вдалу структурованість сайту та уникнути співпадінь у текстах. Обов'язками редактора є¹²: визначити зовнішній вигляд Еуропа та веб-сайтів Комісії; здійснювати щоденне оперативне управління Еуропа та сайтами Комісії і сторінками, щоб гарантувати редакторську, лінгвістичну та графічну сумісність; розробляти стратегічне і оперативне планування; гарантувати сумісність та контроль якості; здійснювати комунікацію та сприяти інтернет-діяльності відповідно до розвитку європейської публічної сфери; бути посередником та гарантувати співпрацю між Генеральними директоратами.

У вересні 2009 р. Еуропа був перезапущений і сьогодні поділяється на 6 основних тем:

- про ЄС (About the EU);
- політики та діяльність (Policies and activities);
- ваше життя в ЄС (Your Life in the EU);
- беріть участь (Take part!);
- документаційний центр (Documentation centre);
- медіа центр (Media centre).

Поза домашньою сторінкою представлено 80 сторінок, які направляють користувачів до тисяч різноманітних джерел інформації про ЄС. Кожен лінк коротко пояснюється для полегшення пошуку (увесь сайт організований за принципом «перевернутої піраміди»: головні сторінки просто та доступно пояснюють основні політики для непрофесіоналів, спеціалізована та детальна інформація подається на глибших рівнях); найпопулярнішими розділами є «Про

¹² EUROPA editor. [Electronic resource]. – Available at : http://ec.europa.eu/ipg/basics/management/committees/europa_editor/index_en.htm.

ЄС» та «Документаційний центр». Домашня сторінка також надає швидкий лінк до інституцій та органів ЄС, контактну інформацію, новини.

Сайт намагається задовольнити інтереси усіх користувачів, тому й пропонує сторінки, які містять загальний міжінституційний контент:

- [EU press room](#) – для журналістів;
- [EU news room](#) – збирає новини від інституцій ЄС;
- [Teachers corners](#) – містить навчальні матеріали для вчителів та шкіл;
- [Europago](#) – ігри для дітей про ЄС.

Отже, беручи до уваги сучасні виклики, які стоять перед Європейським Союзом, та зважаючи на потреби взаємодії із громадянами ЄС, залучення їх до обговорення майбутнього існування Союзу, Європейська комісія включилася в інтерактивну взаємодію через Інтернет, зокрема через свій веб-сайт Еурога.